

**የግብር/ታክስና ቀረጥ ግዴታን
ስለመወጣት በማረጋገጫነት
ስለሚሰጥ
የምስክር ወረቀት /ክብራንስ/
ክፍያ መመሪያ**

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን

ነሐሴ 2001 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

የግብር ግዴታን ስለመወጣት በማረጋገጫነት ስለሚሰጥ

የምስክር ወረቀት /ክሊራንስ/

አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 19/2001

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ኢኮኖሚው ከሚያመነጨው ገቢ ተገቢውን የግብር/ታክስ ገቢ በመሰብሰብ ሂደት ለግብር ከፋዩ የተለያዩ አገልግሎቶችን የሚሰጥ በመሆኑ፤

ከነዚህም አገልግሎቶች መካከል የባለሥልጣኑ ግብር ከፋዮች የንግድ ፈቃድ ለማሳደስ፣ በጨረታ ለመሳተፍ፣ የተሽከርካሪ ደህንነት ምርመራ ለማድረግ፣ የንብረት ባለቤትነት ለማዛወር፣ የንግድ ሥራ ሲያቋርጡም ሆነ ሌሎች ተመሳሳይ አገልግሎቶች ለማግኘት በአገልግሎት ሰጪዎች ከሚጠየቁ ማስረጃዎች አንዱ በባለሥልጣኑ የሚሰጠው የግብር/ታክስ/ ቀረጥ ዕዳ አከፋፈል ምስክር ወረቀት በመሆኑ፤

የምስክር ወረቀት መስጠቱም የገቢ አሰባሰቡን ውጤታማ በማድረግ ረገድ የራሱ ድርሻ ያለው በመሆኑና ይህም ወጥ በሆነ ስርዓት መመራት ስላለበት፤

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን በሚኒስትሮች ምክርቤት የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 78/1994 አንቀጽ 27 እና በተጨማሪ እሴት ታክስ ደንብ ቁጥር 79/1994 አንቀጽ 39፣ እንዲሁም በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 112(2)፣ በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 307/1995 አንቀጽ 55፣ በተርን አቨር ታክስ አዋጅ ቁጥር 308/1995 አንቀጽ 38፣ እና በቴምብር ቀረጥ አዋጅ ቁጥር 110/1990 አንቀጽ 14 ላይ በተሰጠው ስልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የግብር/ታክስና ቀረጥ አከፋፈል ግዴታን ስለመወጣት በማረጋገጫነት ስለሚሰጥ የምስክር ወረቀት አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 19/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

- 1) “የምስክር ወረቀት /ክሊራንስ/ ማለት አንድ ግብር ከፋይ የግብር/ታክስና ቀረጥ ክፍያ ግዴታውን የተወጣ ወይም በተለያዩ ሁኔታ በመወጣት ላይ፣ ወይም አንድን ግዴታ ብቻ የተወጣ ለመሆኑ የሚሰጥ የጽሑፍ ማረጋገጫ ነው።
- 2) “ከአቅም በላይ የሆኑ ችግሮች” ማለት እንደ ጎርፍ፣ ቃጠሎ፣ በተወሰነ አካባቢ የተነሳ ወይም የተፈጠረ ጦርነት፣ ዝርፊያ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ የመሳሰሉ የተፈጥሮና ግብር/ታክስ ከፋይ ሊያስወግዳቸው የማይችሉ ሰው ሰራሽ ችግሮችን ያካትታል።
- 3) “ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ነው።

3. የምስክር ወረቀት የሚሰጥባቸው የአገልግሎት ዓይነቶች

ባለሥልጣኑ የግብር ግዴታውን ለተወጣ እና በመወጣት ላይ ለሚገኝ ግብር፣ ታክስና ቀረጥ ከፋይ በግብር ከፋይ በሚቀርብ ጥያቄ መነሻነት ቀጥሎ ለተመለከቱት ጉዳዮች ማስፈጸሚያ የምስክር ወረቀት /ክሊራንስ/ ይሰጣል።

- 1) የንግድ ፈቃድ ለማሳደስ፣
- 2) በጨረታ ለመካፈል /ለመሳተፍ፣
- 3) ለተሽከርካሪዎች ዓመታዊ ምዝገባና ምርመራ /ከላውዶ፣
- 4) ተሽከርካሪ ለመሸጥ፣ ስም ለማዛወር፣ የሰሌዳ ለውጥ ለማድረግና የመድን ካሳ ለማግኘት፣
- 5) ከንግድ ጋር የተያያዘ የመኖሪያና የንግድ ቤት ለመሸጥ፣ የድርጅት ስም ለመለወጥ ወይም ድርጅት ለመዝጋት፣ ወይም የአክሲዮን ባለቤትነት መብት ለማዘዋወር፣

- 6) በሶስተኛ ወገን ስለ ግብር፣ ታክስና ቀረጥ ከፋይ እንዲሁም ስለወጪ መጋራት ክፍያ መረጃ ሲጠየቅ፣
- 7) ለወጪ ንግድ ሥርዓት ተጠቃሚዎች የሻውቸር እድሳት ለማድረግ፣ እና
- 8) በሌሎችም በቂ ምክንያቶች፣

4. የምስክር ወረቀት የሚሰጥባቸው ሁኔታዎች

- 1) የሚከተሉት ከተሟሉ የምስክር ወረቀት በቀጥታ ሊሰጥ ይችላል፤
 - ሀ/ ግብር/ታክስ ከፋይ የሚፈለግበትን ግብርና ታክስ የከፈለ ወይም ውዝፍ የግብር/ታክስ እዳ የሌለበት መሆኑ ሲረጋገጥ፣
 - ለ/ ግብር ከፋይ ያለበትን የግብር፣ ታክስና ቀረጥ እዳ በወቅቱ ከፍሎ ያጠናቀቀ ከሆነ ወይም በተወሰነ ጊዜ ከፍሎ ለማጠናቀቅ ስምምነት የገባ ከሆነና በስምምነቱ መሠረት ግዴታውን እየተወጣ መሆኑ ሲረጋገጥ፣
 - ሐ/ ግብር/ታክስ ከፋይ በተጠየቀው የግብር/ታክስ እዳ ለአቤቱታ አጣሪ ኮሚቴ፣ ወይም ለግብር ይግባኝ ጉባኤ፣ ወይም ለፍ/ቤት አቤቱታ አቅርቦ ከሆነ፣
 - መ/ በግብር ዘመን እና/ወይም በሂሳብ ጊዜው ባስታወቀው መሠረት የግብር እና የታክስ ግዴታውን ከተወጣና ውዝፍ ዕዳ የሌለበት ከሆነ፣
 - ሠ/ በባለሥልጣኑ ወይም በሌላ በሚመለከተው አካል በተለየ ሁኔታ ግብር ከፋይ ከግብር፣ ታክስና ቀረጥ ነፃ መብት እና ወይም የግብር እፎይታ ጊዜ ላይ መሆኑ ሲረጋገጥ፣
 - ረ/ ግብር ከፋይ ከአቅም በላይ የሆነ የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ችግር/አደጋ አጋጥሞት የግብር ክፍያ ግዴታው በቅርንጫፍ ጽ/ቤት ደረጃ በአስተዳደራዊ መልኩ ታይቶ ሲወሰን፣
- 2) የሚከተሉት እስከሚጣሩ የምስክር ወረቀት ወዲያውኑ ሊሰጥና/ሊሰጥ አይችልም፡-
 - ሀ/ ግብር ከፋይ በተመዘገበበት የንግድ ፈቃድ ምንም ዓይነት ሥራ አለመስራቱ እስከሚረጋገጥ፣
 - ለ/ ግብር ከፋይ በደረሰው የግብር/ታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ላይ አቤቱታ /ይግባኝ/ አቅርቦ ጉዳዩ በአቤቱታ አጣሪ ኮሚቴ ወይም በግብር ይግባኝ ሰሚ

ጉባኤ ወይም በፍርድ ቤት የተያዘ ከሆነና ሌላ ውዝፍም ሆነ የዘመኑ የግብር፣ ታክስና ቀረጥ እዳ የሌለበት መሆኑ እስከሚረጋገጥ፤

5. የምስክር ወረቀት የማይሰጥባቸው ሁኔታዎች/ምክንያቶች

1) ጠያቂው ግብር ከፋይ ከላይ በአንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) ላይ የተገለፁትን ቅድመ ሁኔታዎች ሳያሟላ ሲቀር፤

2) የግብር ከፋዩን የታክስ እዳ ለማወቅ አዲት ማድረግ በማስፈለጉ ምክንያት የአዲት ውጤት ታውቆ የሚፈለግ ታክስ እስኪከፈል ድረስ ክሊራንስ የማይሰጥ ሆኖ አዲት የሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች ቀጥሎ የተመለከቱት ናቸው።

ሀ/ የጠያቂው ግብር ከፋይ ድርጅት የተጣራ ሃብት እና ወይም በሂሳብ መግለጫው ከተመዘገበ ቋሚ ንብረቱ ከ50 በመቶ በላይ የሚሸጥ ከሆነ፤

ለ/ ድርጅቱን በከፊልም ሆነ ሙሉ በሙሉ ለመዝጋት ከሆነ፤

ሐ/ የአክሲዮን ወይም ንብረት ዝውውር ጥያቄ ከሆነ፤

መ/ የነበረውን ሕጋዊ ስያሜ በሌላ ስም ለመቀየር ጥያቄ በሚቀርብበት ጊዜ፤

ሠ/ የተለያዩ ሕጋዊ ሕልውና የነበራቸው ድርጅቶች በአንድ ላይ የመደራጀት ወይም የመዋሃድ ጥያቄ ሲያቀርቡ፤

3) ጠያቂው ግብር ከፋይ የግብር፣ የታክስና ቀረጥ ግዴታውን ሳይወጣ ሲቀር፤

4) በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/1994 አንቀጽ 73(3) መሠረት ጥፋተኛ የሆነ ግብር/ታክስ ከፋይ ሆኖ የክፍያ ጊዜ ስምምነት ካልተሰጠው፤

5) በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 81 መሠረት የግብር አወሳሰን ሊያደናቅፍ የሚችል ሁኔታ ኖሮ የግብር ከፋዩ የባንክ ሂሳብ ከታገደና የፍርድ ቤት ትእዛዝ ወጥቶ የግብር አወሳሰኑ ካልተጠናቀቀ፤

6) ከዚህ በላይ በተመለከቱት ሁኔታዎች የምስክር ወረቀት ካልተሰጠ ለግብር/ታክስ ከፋዩ ምክንያቱ በጽሑፍ ሊገለጽለት ይገባል።

6. የምስክር ወረቀት ከመስጠቱ በፊት ሊጣሩ የሚገባቸው ጉዳዮች

ባለሥልጣኑ የምስክር ወረቀት ከመስጠቱ በፊት የሚከተሉትን ማጣራት ይኖርበታል፡-

- 1) ከግብር ከፋይ የሚፈለግ ማናቸውም ወርሃዊ ወይም ዓመታዊ ግብር ማሳወቂያዎችን በወቅቱ ማቅረብና የሚፈለግበትን ውዝፍ የንግድ ሥራ ትርፍ ግብር፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ተርንር አሸር ታክስ፣ ኤክሳይዝ ታክስ፣ የደመወዝ ገቢ ግብር፣ የቴምብር ቀረጥ እዳ ወይም ማናቸውም የጉምሩክ ቀረጥና ሌሎች እዳዎች የሌለበት መሆኑን፣
- 2) ግብር ከፋይ በውዝፍ ግብር አከፋፈል ረገድ የገባው ስምምነት ስለመኖሩ፣
- 3) ግብር ከፋይ በደረሰው/በተሰጠው የግብር ውሳኔ ላይ ለመስሪያ ቤቱ አቤቱታ አጣሪ ኮሚቴ ቅሬታ ስለማቅረብ፣ ለግብር ይግባኝ ጉባኤ ወይም ለፍርድ ቤት ይግባኝ ስለማቅረብ፣
- 4) ግብር ከፋይ በግብር አወሳሰንም ሆነ በውዝፍ ግብር አከፋፈል ላይ ባለሥልጣኑ አቤቱታ አቅርቦ አስተዳደራዊ ውሳኔ የሚጠብቅ ስለመሆኑ፣
- 5) ግብር ከፋይ ከአቅም በላይ የሆነ ችግር የደረሰበት መሆን ስለመሆኑ፣

7. የምስክር ወረቀት የሚያገለግልበት ጊዜ ገደብ እና የምስክር ወረቀት ፎርም

የተሰጠ የምስክር ወረቀት ከዚህ በታች ለተመለከተው ጊዜ ብቻ የሚያገለግል ይሆናል፡፡

- 1) ለጨረታ መሳተፍ የሚሰጥ ምስክር ወረቀት ደብዳቤው ከተፃፈበት ጊዜ ጀምሮ እስከ 6 ወር ድረስ ብቻ፣
- 2) የንግድ ፈቃድ ለማሳደስ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት፣
 - ሀ/ በኢትዮጵያ የበጀት ዓመት ሂሳባቸውን ለሚዘጉ እስከ ሰኔ 30 ድረስ፣
 - ለ/ በአውሮፓውያን አቆጣጠር ሂሳባቸውን ለሚዘጉ እስከ ታህሳስ 23 ድረስ፣

3) የምስክር ወረቀት ፎርምች

ለጨረታ መሳተፍ፣ ለንግድ ፈቃድ እድሳት፣ ለተሽከርካሪ ከላውዶ የሚያገለግሉ ልምድ ያላቸው ሰነድ ለማግኘት ተያይዘዋል።

8. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ይህ መመሪያ ከመውጣቱ በፊት ተጀምረው የነበሩ ጉዳዮች በዚህ መመሪያ መሠረት ፍፃሜ ያገኛሉ።

9. የመመሪያው ተፈጻሚነት

ይህ መመሪያ በባለሥልጣን ዋና ዳይሬክተር ተፈርሞ ከወጣበት እለት ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።

አዲስ አበባ _____ ቀን 2001 ዓ.ም.

መላኩ ፈንታ
የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን
ዋና ዳይሬክተር

አባሪ 1

በጨረታ ለመሳተፍ፣ የንግድ ፍቃድ ለማሳደስ፣ የተሽከርካሪ ምርመራ ለማድረግ

የሚሰጥ የምስክር ወረቀት

ቀን _____

ቁጥር _____

ለሚመለከተው ሁሉ

የ _____ ኃ/የተ/የግል ማኅበር የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር _____ በጨረታ ለመሳተፍ/የንግድ ፈቃድ ለማሳደስ/ የተሽከርካሪ ምርመራ/ከላውዶ ለማድረግ እንዲችሉ እስከ _____ ቀን _____ ዓ.ም. የሚያገለግል የምስክር ወረቀት /ክሊራንስ/ የተሰጠው/የተሰጣቸው መሆኑን እንገልጻለን።

ከሰላምታ ጋር

አባሪ 2

ለንግድ ሥራ ማቋረጥ/ድርጅት ለመዘጋት/ የባለቤትነት ስም ለውጥ ለማድረግ የሚሰጥ

የምስክር ወረቀት

ቀን _____

ቁጥር _____

ለ _____

አዲስ አበባ

የ _____ ኃ/የተ/የግል ማኅበር የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር _____ የንግድ ሥራቸውን በከፊል /በሙሉ/ ስላቋረጡ/ የባለቤትነት ስም ለውጥ ስላደረጉ እስከ _____ ቀን _____ ዓ.ም. የሚያገለግል የግብር አከፋፈል ምስክር ወረቀት የተሰጣቸው መሆኑን እንገልጻለን።

ከሰላምታ ጋር

አባሪ 3

የወጪ መጋራት ክፍያን በተመለከተ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት

ቀን _____

ቁጥር _____

ለሚመለከተው ሁሉ

አቶ/ወ/ሮ/ወ/ት _____ የሚፈለግባቸውን የወጪ መጋራት ክፍያ ሙሉ ለሙሉ የከፈሉ/ለመክፈል በቂ ዋስትና ያቀረቡ በመሆኑ ይህ የማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ተሰጥቶአቸዋል።

ከሠላምታ ጋር